

Delier, plotselinge verwardheid

U of uw naaste loopt meer kans om plotseling verward te raken. Dat noemen we een delier. Soms ontstaat een delier tijdens een opname in het ziekenhuis. In deze folder leest u wat een delier is, wat de oorzaken kunnen zijn en hoe we het behandelen.

Belangrijke punten:

- Een delier is als iemand plotseling in de war raakt.
- Dit kan meerdere oorzaken hebben, bijvoorbeeld door een ziekenhuisopname, operatie, infectie of door medicijnen.
- Oudere mensen hebben meer kans op een delier.
- Iemand met een delier kan bang of boos worden.
- Een delier duurt meestal een paar dagen.

Familie kan helpen door rustig te praten en duidelijk te zijn.

Bij een delier is er een stoornis in het bewustzijn. Dat betekent dat iemand moeite heeft om de aandacht ergens op te richten, vast te houden of te verplaatsen.

Een delier begint plotseling, meestal binnen een paar uur of dagen. De verwardheid wisselt vaak op de dag: 's avonds en 's nachts is het meestal erger.

De persoon zelf merkt het vaak niet, maar de mensen om hem of haar heen wel. Iemand met een delier gedraagt zich anders dan normaal.

De persoon kan verward praten, niet goed weten waar hij is of wie er bij hem is, of dingen zeggen die niet kloppen. Het lijkt alsof hij de werkelijkheid kwijt is.

Kenmerken bij een delier

- Vergeetachtigheid: vooral het kortetermijngeheugen werkt minder goed.
- Angst: iemand kan bang worden omdat hij de grip op zichzelf of de omgeving verliest.
- Veranderd gedrag: iemand kan boos of achterdochtig worden, maar ook juist stil en teruggetrokken.
- Onrust: plukken aan lakens of infuuslijnen, of steeds uit bed willen stappen.
- Desoriëntatie: niet meer weten waar men is, welke dag het is of wie er bij het bed zit.
- Hallucinaties: dingen zien of horen die er niet zijn. Dit kan angstig maken.
- Wanen: verkeerde ideeën hebben over wat er gebeurt.

Oorzaken en risicofactoren

Een delier kan verschillende oorzaken hebben. Enkele voorbeelden zijn:

- een operatie;
- een infectie (ontsteking);
- een plotselinge opname in het ziekenhuis, met veel stress;
- medicijnen, zoals sterke pijnstillers;
- angst of slecht slapen.

Oudere mensen hebben meer kans op een delier. Dat komt doordat zij vaak meerdere aandoeningen hebben en daardoor kwetsbaarder zijn.

Behandeling

Als er sprake is van een delier, onderzoekt de arts samen met de verpleegkundige zo snel mogelijk de oorzaak. Daarna starten we de behandeling. Soms krijgt de patiënt

medicijnen die de verschijnselen verminderen.

Als iemand erg onrustig is, zoeken we manieren om de onrust te verminderen en valgevaar te voorkomen.

In sommige situaties is het nodig de vrijheid tijdelijk te beperken, bijvoorbeeld door een optiscan (bewegingssensor), laag-laagbed of een tentbed. We doen dit altijd zo kort mogelijk en alleen als het echt nodig is, om de veiligheid van de patiënt en anderen te beschermen.

Wat kunt u als naaste(n) doen?

U kunt helpen om een delier te voorkomen of te verminderen.

Denkt u dat er een verhoogd risico is? Bespreek dit dan met de arts of verpleegkundige. Samen kijken we wat nodig is aan extra zorg of begeleiding.

Bij een verhoogd risico vragen we soms of u vaker aanwezig kunt zijn, ook buiten de bezoektijden, en soms 's nachts. Dit noemen we familieparticipatie. Uit onderzoek blijkt dat een vertrouwd gezicht de verwardheid en onrust kan verminderen.

Algemene tips

- Spreek rustig en gebruik korte, duidelijke zinnen.
- Vertel wie u bent en waarom u er bent. Herhaal dit zo nodig.
- Leg, als dat kan, uit dat de patiënt ziek is en in het ziekenhuis ligt.
- Zorg dat de patiënt zijn bril en/of gehoorapparaat gebruikt.
- Ga niet mee in hallucinaties of wanen. Vermijd discussie, maar toon wel begrip voor de gevoelens die dit oproept, zoals angst.
- Blijf rustig en vriendelijk.
- Help de patiënt om in het "nu" te blijven. U kunt bijvoorbeeld de krant meenemen en samen een stukje lezen.

Tips tijdens de ziekenhuisopname

- Komt u met meerdere personen? Ga dan aan één kant van het bed zitten, zodat de patiënt zich op één punt kan richten.

- Vul de 'Wie ben ik' folder in die u van de verpleegkundige krijgt. Zo zijn de zorgmedewerkers op de hoogte van bepaalde interesses of juist angsten van de patiënt.
- Neem vertrouwde voorwerpen mee, zoals een foto van thuis. Dat kan rust geven.

Beloop

Een delier is tijdelijk. Hoe lang het duurt, hangt af van hoe ziek iemand is en van de algehele conditie. Het kan dagen, weken of zelfs maanden duren.

Nazorg

Een delier is vaak een ingrijpende ervaring, voor de patiënt én voor de naasten. Thuis kunt u altijd terecht bij uw huisarts voor vragen of zorgen.

Tijdens de opname staan onze zorgverleners voor u klaar. Heeft u na ontslag nog vragen of wilt u praten over uw ervaring met een delier? Neem dan contact op met het consultteam Geriatrie via telefoonnummer 0182 - 50 59 90.

Groene Hart Ziekenhuis, Locatie Gouda

Bleulandweg 10
2803 HH Gouda
www.ghz.nl

Algemeen telefoonnummer ziekenhuis:
(0182) 50 50 50

Colofon

uitgave : Groene Hart Ziekenhuis, Gouda
productie : Marketing & Communicatie
maart 2026
04.22.006